

Toespraak van de Voorzitter van de Tweede Kamer ter gelegenheid van het in ontvangst nemen van het rapport “Binnenhof van binnenuit” van de Raad voor het Openbaar Bestuur – Den Haag, 2 april 2007

Dames en heren,

Allereerst wil ik u, mijnheer Lankhorst, natuurlijk hartelijk danken voor het eerste exemplaar van het rapport ‘Binnenhof van binnenuit’, dat u mij zojuist hebt aangeboden. Het onderzoek is inmiddels een traditie die lang teruggaat. In 1968 vond het eerste onderzoek plaats. Nu, bijna 40 jaar later, ontvang ik het zesde parlementsonderzoek.

Het parlementsonderzoek is daarmee zelf een instituut geworden. Een bron van informatie en aansporing voor ons in de Tweede Kamer, maar ook voor wetenschappers in binnen en buitenland. De kracht van het parlementsonderzoek zit in twee aspecten. Dat is de herhaling en de brede aanpak. In de afgelopen 35 jaar zijn honderden Kamerleden geïnterviewd over hun werk. Zo’n aanpak leidt vanzelfsprekend tot bruikbare resultaten.

Het parlementsonderzoek biedt een fascinerend inzicht in de huidige beelden van politici over hun eigen functioneren en over het functioneren van de Tweede Kamer. Zo was ik aangenaam verrast over de grote tevredenheid onder de leden over het functioneren van de democratie in Nederland. Want ik word als Voorzitter vaak geconfronteerd met kleine en grote problemen. Het is dan goed om te merken dat onze leden tevreden zijn. Hoewel ik dit zelf ook graag zou willen horen van de tevreden leden.

De terugblik naar vroeger tijden is heel bijzonder. Veel dingen veranderen. Veel dingen blijven gelijk. De fractiediscipline is veranderd. Die is gegroeid. Veel meer dan vroeger volgen Kamerleden de lijn die door de fractiespecialist wordt uitgezet.

Is dat erg? Neen, volgens mij niet.

Het getuigt van groot vertrouwen in elkaars deskundigheid en komt de helderheid ten goede. Het maakt het voor mensen duidelijk wat het standpunt van een partij is.

Wat nooit lijkt te veranderen, is de rolopvatting van Kamerleden. Nog steeds ziet een grote meerderheid van de Kamerleden zichzelf als vertegenwoordiger van de kiezers van zijn partij. Dit toont voor mij aan dat de band tussen kiezer en gekozenen echt bestaat en tot op de dag van vandaag goed is.

Ik zal mij onthouden van allerlei beschouwingen over het belang van staatkundige hervormingen, de behoefte aan minder strakke regeerakkoorden of over het referendum. Ik heb daar wel een mening over. Maar het past de Kamervoorzitter niet om inhoudelijk in te gaan op dergelijke punten. Ik wil wel wat zeggen over het elektronisch stemmen, over Europa en over de ambtelijke ondersteuning

Het elektronisch stemmen wordt door 70% van de leden gezien als een verbetering. Dit blijkt uit het onderzoek. Het elektronisch stemmen blijft een terugkerende discussie hier in huis. Er wordt gedacht dat we daar veel tijd mee kunnen winnen. Dat is niet zo.

We hebben dit in huis en in het buitenland uitgezocht. Met de stopwatch in de hand! Het stemmen bij handopsteken is nog altijd sneller dan het elektronisch stemmen. Alleen bij hoofdelijke stemmingen, waar één voor één alle namen worden voorgelezen, valt tijd te winnen. Hoofdelijke stemmingen komen maar een aantal keer per jaar voor. Die tijdwinst is dus heel beperkt. Bovendien is voor het veranderen van de hoofdelijke stemming een Grondwetswijziging nodig.

Ik herhaal het dus nog maar eens: elektronisch stemmen is niet sneller.

Waar ik aan werk is het via een beeldscherm zichtbaar maken van de uitslag van de stemming. Ik heb er vorige week in Rome een mooi voorbeeld van gezien. Dat is nuttig voor de leden in de zaal, de mensen op de publieke tribune en de kijkers via TV en internet. Mensen kunnen dan precies zien welke partijen voor of tegen hebben gestemd.

Europa: blinde vlek? Zo luidt de titel van hoofdstuk zes van het rapport. Ik wil niet spreken over een blinde vlek. Er is wel degelijk belangstelling voor Europa. Het onderzoek toont dit ook aan. Er wordt intensief over gesproken binnen de fracties en Kamercommissies. Maar we weten soms niet precies wat er in Europa gebeurt, wat de stand van zaken is en wat de Nederlandse inbreng is. Uit het onderzoek blijkt dat de leden beter en vooral eerder geïnformeerd willen worden. Gelukkig zijn er al verbeteringen. De Tweede Kamer heeft tegenwoordig zijn eigen liaisonofficier in Brussel en ook de ondersteuning op Europees terrein wordt versterkt. Ik wil er voor pleiten dat onze vaste commissies Europa vaker aan de orde stellen.

Van de leden geeft 76% aan dat het onderzoeksbureau van de Tweede Kamer moet worden versterkt. Deze leden worden op hun wenken bediend. Ik werk samen met het Presidium aan het efficiënter inzetten van mensen en middelen. Er wordt gewerkt aan de oprichting van een Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven. Dat zal nog in 2007 zijn geregeld. Tegelijkertijd past hier een kanttekening.

Want het zijn en blijven de leden, die het moeten doen. Kamerleden zijn medewetgever, volksvertegenwoordiger en controleur. Op al die terreinen moeten zij uitblinken. De ondersteuning vanuit het ambtelijk apparaat en vanuit de fractie kan hen hierbij helpen. Natuurlijk is de Tweede Kamer bereid om iedere keer weer opnieuw te kijken naar de efficiency van de eigen ondersteuning. Maar wij moeten wel in staat zijn om de regering goed te blijven controleren. De gecontroleerde moet niet proberen de controle op zich, beperkingen op te leggen.

Tot slot! Mij is opgevallen dat in mindere mate dan voorheen is meegewerkt aan uw onderzoek. Zoiets is niet goed. Ik zal mij er voor inspannen dat er meer leden meewerken aan de mooie en nuttige traditie van het parlementsonderzoek als dit – naar ik aanneem in 2011 - voor de zevende keer wordt gehouden!

Ik wil u nogmaals danken voor het rapport dat ik in ontvangst heb mogen nemen. Dank u wel.